

Konec května na slatinných loukách u Služetína, v popředí kvetoucí vachta trojlístá. Foto Přemysl Tájek.

Mokřadní louky, slatiniště, prameniště a další močály

Přemysl Tájek

„A nezapomeňte si vzít holínky“. Tak obvykle končí instrukce před jakoukoliv přírodovědnou exkurzí do Slavkovského lesa. Pro našince zcela samozřejmá věc, pro studenty i většinu dalších vážnějších zájemců o přírodu často překvapivý a nechtěný nekomfort. Při exkurzi ve větší skupině se vždy najde někdo zarputile tvrdící, že má „dobré pohory“. Zpravidla pak lituje a ždímá ponožky, nebo se na ta nejzajímavější místa nedostane. Zatímco rašeliniště lze během vegetační sezóny projít i na boso, na většině ostatních mokřadů do nohou řezou pilovité zuby ostřicových listů a píchající ostny pcháčů bahenních. To nejcenější a nejpestřejší totiž zdejší krajina nevystavuje na odív jen tak zadarmo a každému.

Zatímco v nejvyšších partiích Slavkovského lesa převažují rozsáhlá lesní rašeliniště, pro střední polohy jsou charakteristické četné menší nelesní mokřady sycené nejen vodou dešťovou, ale i podzemní. Jsou proto bohatší na živiny i na počet druhů. Odumřelá těla rostlin se ve vlhkém prostředí špatně rozkládají a po staletí či tisíciletí vytvářejí vrstvy minerálně bohatých organických půd. Odvodněním mokřadů lze tyto zdroje živin využít pro zemědělské účely, jak se bohužel stalo na většině území celého našeho státu. Zisk byl však

vykopen nenahraditelnou ztrátou druhově mimořádně bohatých stanovišť účinně zadržujících vodu v krajině. Slatiniště jsou tak dnes ve střední Evropě jedním z nejzávažnějších a nejohroženějších přírodních stanovišť.

Pohnutá historie Slavkovského lesa ve 20. století měla za následek značný úbytek obyvatelstva a tedy i snížený tlak na intenzivní způsoby využívání mokřadů. Velká část mokřadních luk byla ponechána ladem. Některé z nich zarostly lesem, většina však s menšími či většími úhony přečkala až do přelomu tisíciletí, kdy se o ně začalo opět pečovat. V současnosti Správa CHKO Slavkovský les udržuje desítky hektarů podmáčených luk. Jsou na nich vyřezávány nálety dřevin, probíhá zde mozaikovitá seč a likvidace nepůvodních či expanzních druhů. Na místech postižených odvodňováním dochází místy i k zasypávání příkopů a obnově vodního režimu. Cíleně jsou tak posilovány populace ohrožených a vzácných druhů, jejichž výčet by zabral několik stránek. Pár zvukomalebných jmen bychom si ale přeci jen uvést mohli: bahnička chudokvětá, bařička bahenní, bažiník kostrbatý, skřipinka smáčknutá, krušník bahenní, sítna alpská, tolije bahenní, vrba plazivá nebo všivec bahenní. ■